

Väike-Maarja lähedal Unikülas on püstitatud mälestussammas, mis märgib Tuudur Vettiku sünnikohta. Kaks aastat tagasi tähistati seal helliõoja 100. sünniaastapäeva.

Avo Seldelberg

Vägev muusikamees Tuudur Vettik

Andres Pulver

Vast ilmunud "Viru vägevate" raamatust leiab teiste tuntud meeste ja naiste seast Virust pärit helilooja ja koorijuhi Tuudur Vettiku.

Väike-Maarja lähedalt Uniküläst pärit helilooja ja pedagoog ning armastatud teenekas koorijuht Tuudur (õieti Feodor Fabian) Vettik (4. I 1898-20. V 1980) sündis tõllassepa peres.

Oma muusikalise tegevuse algust on Vettik meenutanud nii: "1912 asutasin Väike-Maarja kihelkonnakoolis kaasõpilastest koosneva sega- ja meeskoori. Selleks inspireeris mind elav muusikaelu: seal töötasid segakoor, meeskoor, sümfonieterkester ja pasunakoor. Sellest muusikaelust sain batsilli verre ja nii alustasin oma koorijuhikarjääri."

Mart Saare loomingu vahendaja

Kui tähistati Vettiku 40. sünnipäeva ja tehti kokkuvõtteid tema senisest tegevusest, leiti, et dirigendina on ta viimasel ajal "temperamentsemaid ja silmapaistvamaid nooremapõlve esin-dajaid" ja et tema koorilaulu-looming moodustab laulvama osa eesti kooriliteratuurist.

Eriti suurt tähelepanu pööras Vettik Mart Saare kooriloomingu propageerimisele. Ei mõeldunud ühtegi kontserti, mil poleks esietekandele tulnud mõnda Saare uut teost. Saar pühendas Vettikule või tema koorile suure osa oma lauluparemikust.

G. Ernesaks on meenutanud Vettiku tööd kooriga: "Siin valitses mulle uus, senitundmatu, vä-

ga energiline tööstiil. Nägin, et mitte väga silmapaistva hääle-materjaliga võis samuti edukalt töötada. T. Vettiku tööstiil oli hoogne, kohati isegi agressiivne. Diktsiooni selgusele pandi erilist rõhku."

Üle poole sajandi laulupidusid

Laulupidusid juhatas Vettik kokku 55 aasta jooksul. Tema esimene suurem pidu oli Viru-Ingeri laulupäev Narva-Jõesuus 1923 ja viimaseks Rakvere rajooni laulupidu 1978.

Nende vahele mahtus viis üldlaulupidu, kus ta oli segakooride üldjuht. 1980. aasta laulupeol oli Tuudur Vettik auüldjuht. Tuudur Vettiku dirigeerimist laulupidudel tõsteti alati esile, tema juhatamises nähti suurt musikaalsust ja temperamenti.

Heliloojana on Vettik loonud paarsada koorilaulu, mõniküm-mend soololaulu ning üksikuid kammer- ja orkestriteoseid. Tun-tumate hulka kuuluvad sega-koorilaulud "Su põhjamaa päi-kese kullast" ja "Põhjamaa lap-sed".

Muusikalist algõpetust on Vettik jaganud heliloojatele Boris Kõrverile ja Arne Oidile, laul-jatele Eino Uulile ja Naan Põl-lule, dirigent Roman Toile. Kon-servatooriumis õppisid tema käe all koorijuhtimist Uno Tare-maa, Ants Kiilaspea, Ants Üleoja.

Must sametpael ja kõrge kinnisega vest

Tuudur Vettik oli tugev, kuid vastuoluline isiksus. Oma äär-miselt otsekohese ja järsu suhtle-misstiiliga, mis polevat palju

hoolinud viisakusest, ei jätnud ta võõrastele eriti soodsat muljet. Ta oli kergesti süttiv ja iseäranis õrn kriitika suhtes.

Samas pühendus ta oma vii-masel paarikümnel eluaastal põhiliselt kirjutamisele ja suure osa sellest moodustasid kontser-diarvustused. Tema huvi muu-sikasündmuste vastu säilis kõrge eani ning Vettik oli meie muusikutest üks aktiivsemaid kontserdikülalastajaid.

Maris Männik kirjutab T. Vetti-ku biograafias: "...sümfoonia-ja kammerkontsertidel nähti teda sageli istumas, ja ikka Estonia kontserdisaali vasakpoolses servas, alati oma väljakujunenud istumiskohas, must sametpael kae-las. Ka lõua alt kõrge kinnisega vest kuulus tema meelriiete hulka."

Vettik kirjutas elu lõpul palju. Ilmusid tema mahukad mälestused kunagistest kol-leegidest ja mõttekaaslastest, lõpule sai "Koorijuhi käsiraamat", trükivalgust nägi kolm kogu-mikku tema koorilauludega, mis sisaldasid nii päris vanu kui ka uhiuusi laule.

Vettik koostas ka oma õpeta-ja Artur Kapi koorilaulude kogu-miku.

Kõige muu kõrval jäi tal aega sellekski, et enda kohta pisike vemmalvärss välja nuputada:

*Kellel on vestilõik väikene,
siidilips sula sametine
ja kaapkübar kandiline?
Kes kannab juukseid, kui juhatab,
taktikeppi kui keerutab,
Viruviise kui veeretab?
See on Vettik valku löomas,
Tuudur poissi tulda löomas,
rõõmulaule rökatamas,
LAULUPIDUSID pidamas!*